

ANNE B. RAGDE

Crabii eremiți

Traducere din norvegiană de
RALUCA IANI

UNIVERS

Nu obișnuia să se scoale așa de devreme. Rămase întinsă în pat în dormitorul întunecat, cu ochii deschiși, ascultând zgomotele din casă. Mai întâi sunetul ceasului deșteptător, care se opri imediat, probabil că el stătea întins în pat și îl aștepta să sune. Ea știa că era șase și jumătate. Apoi se făcu liniște un minut până când auzi ușa lui deschizându-se încet, apoi închizându-se la fel de încet și aceleași sunete ușoare venind dinspre baie. El știa că avea oameni străini în casă și nu voia să facă zgomot. Pentru că îi considera străini, nu-i așa? Străini care, de fapt, nu locuiau aici, care veneau și îl deranjau și se amestecau în treburile lui. Îi deranjau anii de rutină banală și de siguranță.

Ea nu-l cunoștea, deși era tatăl ei. Nu știa cine este el, de fapt. Cum arăta când era mic, cum arăta în tinerețe sau când era de vârsta ei. La fermă nu exista nici un album cu fotografii. Era ca o poveste la care ea nu participase niciodată până acum și deodată se trezise în mijlocul ei. Dar astăzi trebuia să plece și să se reconecteze la propria ei poveste. La asta se gândea când stătea întinsă în pat, se gândea că trebuia să plece înainte să apuce să-l cunoască. Îl știa doar ca fermier de porci, cel care se bucura să se ducă la porci, a cărui voce se înviora și cânta când vorbea despre ciudățeniile scroafelor și de năzdrăvăniile purceilor, despre numărul mare pe purceii fâțați și despre curbe de creștere. La porci îl vedea ea, la porci, unde se simțea el bine,

unde stătea îmbrăcat în salopeta lui murdară și se apleca să scarpine după urechi o scroafă de două sute cincizeci de kilograme, cu un zâmbet larg și privirea luminoasă și blândă.

Îl auzi cum urina drept în mijlocul vasului de WC, el nu putea altfel, deși avea oaspeți care dormeau, mai mulți ca ori-când. Stătu să audă și ultimele picături, îl auzi și cum trăgea apa. După aceea nu se auzi apa curgând în chiuvetă, doar ușa care se deschise și se închise din nou, înainte ca el să coboare încet scara spre bucătărie. Acolo îl auzi punând apă în cafetieră, probabil peste zațul de ieri seară, apoi se făcu liniște.

Și în această liniște ea încercă din toate puterile să-și aducă aminte apartamentul ei din Oslo, tablourile de pe pereți, cărțile din bibliotecă, sticluța cu săruri de baie albastre de pe chiuvetă, aspiratorul din debaraua îngustă de pe culoar, robotul telefonic care lumina intermitent când venea ea de la serviciu, coșul cu rufe murdare, grămada de ziare vechi din spatele ușii de la intrare, cutia veche de tablă de care ea se îngrijea să fie totdeauna plină cu pesmeți, tăblița de plută de pe perete în care erau înfipite bilete de cinema rupte și poze cu câini și stăpânii lor. Încerca să vizualizeze totul. Reuși și se bucură. Și totuși, nu-l cunoștea. Nu cunoștea persoana de la care urma să plece. Îi cunoștea pe porcii lui mai bine decât pe el.

Se auziră zgomotul ușii de la intrare și pașii lui pe verandă, ea își căută telefonul celular bâjbâind cu degetele pe noptieră, apăsă o tastă, era ora șapte fără zece. Mai întâi așteptă să audă ușa de la porci trântindu-se după el și apoi sări din pat în camera înghețată, își luă hainele și se duse la baie să se îmbrace. Se strecură pe vârful picioarelor la fel ca el. Doar că se strecură iute ca fulgerul, nu în felul lui de om bătrân. La baie se simțea un pic mirosul lui. Încăperea era rece, singura sursă de căldură fiind un calorifer mic și ruginit montat deasupra oglinzii. Se examină în oglindă în timp ce se spăla pe mâini, nu se încumetă să facă duș, voia să ajungă acasă, unde nu trebuia să stea în picioare în cada alunecoasă cu ochii pe plăcile de formica cu

marginile umflate de umezeală, pentru ca apoi să se ștergă cu un prosop subțiat de uzat ce era. Diseară urma să stea în cabina ei bună de duș, în baia cu podeaua de gresie încălzită de cabluri electrice.

Ieși pe culoar din nou și ascultă cu atenție înainte să apese cu grijă clanța de la ușa lui.

Camera era puțin mai mare decât cea pe care o ocupa ea, de fapt era fosta cameră a lui Erlend.

Aprinse lumina, el nu o vedea, fereastra nu dădea spre curte, ci spre fiord, la fel ca a ei. Pereți vopsiți în vernil cu zeci de ani în urmă. Podeaua, pe vremuri vopsită gri, era uzată până la fibrele lemnului, în formă de semicerc în fața ușii și în fața patului, acolo unde tălpile lui călcau când se culca și când se scula din pat. Geamurile erau acoperite de flori de gheață, de un alb strălucitor, pe fundalul întunecat al dimineții de iarnă, formând cercuri și modele bine conturate.

Doar florile de gheață erau frumoase în acea cameră.

Nici un tablou pe pereți. Un pat, o noptieră, un preș, un bufet lipit de un perete. Se duse la bufet și deschise ușile. Era gol. Stătea acolo doar ca o mobilă lipită de perete. Doar în sertarul de sus erau niște fețe de masă croșetate, îngrămădite una peste alta, având exact același model, dar de bumbac lucios de culori diferite. I se făcu frig, probabil că el nu închisese fereastra decât când se sculase. Plapuma era dată deoparte și se vedea cearșaful murdar, mai ales la picioare, cu scame de lână ici și colo, poate că se culcase cu ciorapii de lână în picioare. Ce că-uta ea aici, de fapt? Că doar nu aici îl putea cunoaște. Asta era camera lui de odihnă, aici el nu era nimeni; cineva când se odihnește și doarme este nimeni. Dar câte nopți stătuse el acolo în întuneric gândindu-se? Se gândise oare la ea? Îi fusese dor de ea? Regreta oare că nu știa nimic despre ea?

Mirosea greu și îmbâcsit în cameră, mirosea a corp omenesc, a cocină de porci și a pereți reci.

Era și un dulap. Un dulap în perete și greu de văzut imediat, mânerle erau minuscule. Câteva cămăși de flanel cu gulerul și

manșetele destrămate, o pereche de pantaloni la fundul dula-
pului, un raft cu șosete și chiloți, nu mai mult de trei-patru din
fiecare, o cravată împachetată în plastic. O ridică și zări o feli-
citate de Crăciun decolorată. Era de la abatorul Eidsmo și o
puse înapoi, cu grijă, în același loc.

Se opri să asculte. Bineînțeles că el nu se întorcea, de ce să
se întoarcă, era ocupat la porci, în timp ce ea se învățea prin
camera lui fără să știe măcar ce căuta. Fiecare privire aruncată
în jur îi dezvăluia tristețea. Dezolarea. Acasă la ea avea un pat
lat de un metru și douăzeci de centimetri cu o saltea groasă.
Tatăl ei avea un pat care nu putea fi mai lat de optzeci de centi-
metri și dormea pe o saltea de burete. În mijlocul patului se
făcuse o adâncitură, iar cearșaful era mototolit în acel loc. Tă-
blia de la cap și cea de la picioare erau din lemn de tec lăcuit,
tăblia de la cap era mai deschisă la culoare la mijloc, acolo
unde de ani de zile el își sprijinea capul înainte să stingă lampa
de pe noptieră. Și astăzi ea urma să plece, la cinci sute de kilo-
metri depărtare, în timp ce el chiar în acea seară urma să se
culce din nou în acest pat. Aici avea el să se culce din nou seară
de seară, să-și pună ceasul să sune și să încerce să adoarmă, în
spatele florilor sale de gheață.

Deschise sertarul de la noptieră. Văzu fotografia unui pur-
cel. Era o broșură jubiliară de la Asociația crescătorilor de
porci din Norvegia. O ridică. Dedesubt erau douăzeci de banc-
note de o mie de coroane. Aha, aici îi ținea. Sub bancnote era o
carte pe care o ridică, ținând-o cu grijă. *Raportul Kinsey. Com-
portamentul sexual al femeii*. Rămase nemișcată cu cartea în
mână. *Raportul Kinsey*. Își amintea vag ceva de la un program
la radio despre acest Kinsey care, cu mult timp în urmă, inter-
viuase femei și bărbați din America despre obiceiurile lor se-
xuale. Se pare că făcuse vâlvă în Statele Unite. Cartea era uzată
de atâta citit, colțurile erau îndoarse.

Vru să o răsfoiască cu degetul mare, dar degetul se opri în
coperta de carton de la spate. Deschise cartea și văzu ștampila
„Biblioteca populară din Trondheim“. La spatele cărții era un

mic buzunar cu o fișă galbenă de împrumut, veche, așa cum își amintea ea de cărțile de la bibliotecă din copilăria ei. O scoase din copertă. Cartea ar fi trebuit returnată cel mai târziu la data de 10 noiembrie 1969.

Puse repede cartea la loc sub bancnote. *Raportul Kinsey* și o saltea de burete lată de optzeci de centimetri. Ieși din cameră și închise ușa.

– Am să fac un pic de ordine după tine acum. Înainte să pleci.

Torunn nu-l auzise pe tatăl ei venind în curte în spatele ei, zăpada proaspătă înăbușea sunetele.

– Nu-i așa că e plăcut să stai la fereastră la bucătărie și să te uiți la ele? spusese ea. Și păsările nu vin dacă tăvița de mâncare e goală.

– Noi obișnuim să legăm o sfoară în jurul unei bucăți de slănină veche pe care o atârnăm. Dar nu prea au mai avut de mâncare în ultima vreme. De obicei... mama se ocupa de asta.

Tocmai fusese la magazin și făcuse ultimele cumpărături înainte ca ea, Erlend și Krumme să plece, ea la Oslo, Erlend și Krumme la ei acasă, la Copenhaga. Voia să fie mâncare bună în casă, mâncare pe care tatăl ei nu se îndemna să o cumpere el însuși. Erlend îi spusese că plătește el cumpărăturile. *Carte blanche*, îi șoptise la ureche când ea plecase cu mașina până la magazinul COOP din Spongdal. Ea se bucurase, nu mai avea bani în contul bancar decât ca să-și acopere facturile pe luna ianuarie, chiar dacă era coproprietara unei clinici pentru animale mici. *Unchiul* Erlend, se gândi, era ciudat să descoperi că ai un unchi doar cu trei ani mai mare decât tine. Fratele mai mic al tatălui ei, Erlend, plecase de la fermă în urmă cu douăzeci de ani, hotărât să se afirme, și nu ar fi crezut niciodată că va veni înapoi după atâta timp să sărbătorească aici Crăciunul, cu atât mai puțin împreună cu un partener bărbat. Și tocmai Erlend, fiul rătăcitor, reușise probabil cel mai bine dintre cei trei frați. Erlend era fericit, iubea și era iubit și avea o situație financiară foarte bună. Erlend îi spusese că Krumme era ceea

ce în Danemarca se numește *hovedrig*¹ și lui tare îi plăcea cuvântul ăsta, a mai spus el.

Pe Margido nu-l putea numi unchi, deși el era unchiul ei. Poate că meseria lui îl făcea așa distant, faptul că trebuia să-și stăpânească sentimentele. Să te comporți într-un anume fel față de persoanele îndoliate și în același timp să organizezi înmormântări perfecte, asta îl făcea să fie obișnuit să trăiască singur cu gândurile lui. El știa de mai mulți ani cum stăteau lucrurile la Neshov, știa că multe se bazau pe minciună și că acela pe care ei îl numeau „tată“ nu era tatăl lor, de fapt. Margido știuse asta și nu le spusese nimic nici lui Tor, nici lui Erlend. În loc de asta, se ținuse deoparte, evitase să înfrunte realitatea. Până în ajunul Crăciunului, atunci nu mai avusese încotro.

Ea se gândea la toți în timp ce mergea printre rafturile de la magazinul sătesc, împingând un cărucior și încercând să-și aducă aminte ce era prin frigider. Se gândea și la tăcerea care a urmat. Prima zi de Crăciun și ceea ce ea însăși a simțit ca o încercare crispată de normalizare. Să vorbești despre vreme și temperatura de afară! Atunci și-a dat seama că așa au supraviețuit ei, vorbind numai *pe ocolite*, creându-și propria realitate. Ceea ce nu se pomenea nu exista. Tatăl ei a continuat să-l numească pe bătrân *tată*, iar ea însăși făcea același lucru și îl considera bunicul ei. Și bunicul nu avea nimic împotriva, simțea că a spus ce avea pe suflet, probabil pentru prima oară în viața lui.

Umpluse coșul de cumpărături cu mâncare și-i venise ideea să umple bine și tăvița de mâncare pentru păsări când și-l închipuise pe taică-său, peste câteva ore, stând singur la masa de bucătărie, uitându-se în curte peste perdeaua albă de nailon.

Cumpărase patru bile cu grăsime pentru păsări, ambalate în plase verzi de plastic, și câteva pungi de semințe ambalate la fel. Acum lega plasele cu grăsime cu sfoară albă și le fixa cu pi-oneze pe copacul din curte, degetele îi erau deja amortite de

1. În daneză în text – putred de bogat (n. tr.).

ger. Pe tăvița de mâncare pentru păsări pusese o grămăjoară de firimituri de pâine veche.

- Adu-ți aminte să mai pui niște pâine când se golește, îi spuse. Vrăbiile stau în picioare când mănâncă, doar pițigoiului albastru îi place să se învârtă cu capul în sus și în jos în timp ce-și savurează mâncarea!

Râse ușor, dându-și seama și ea că râsul îi suna fals și gol. Pleca acasă, acasă la Oslo și la serviciul ei, pleca de la această fermă de lângă Trondheim, unde până acum două săptămâni nu ar fi crezut că avea ce să caute. O altă viață, aproape un alt timp. Și peste două zile era ajunul Anului Nou, începea un nou an.

- Ai să suni, nu-i așa? întrebă el cu o voce brusc voalată.

Și ea înțelese că lui nu-i mai păsa de păsările din curte. Fără să trebuiască să se întoarcă, știa că el stătea acolo și dădea cu piciorul în zăpadă, cu unul dintre saboți, cel drept probabil, așa încât zăpada proaspătă se lipea de șosetele gri de lână groasă pe care el le purta totdeauna și în saboți, și în cizmele cu care se ducea la porci.

Înfipse ultima pioneză și brusc făcu o asociație de idei. Dacă bați cuie de cupru în tulpină, copacii mor otrăviți. Poate că era și ceva cupru în pioaneze, și atunci ea omora chiar copacul din curtea fermei Neshov, îl omora și pe spiridușul fermei, care locuia sub copacul din curte și ar fi murit și el o dată cu copacul.

- Bineînțeles că am să te sun. Te sun imediat ce ajung acasă, spuse ea, deși știa bine că nu asta voise el să spună.

- Au anunțat vreme proastă. Și tu trebuie să iei avionul, spuse el.

- Totul e-n regulă. Nu-ți face griji.

Plasele cu mâncare pentru păsări atârnav imobile și verzi lângă trunchiul copacului, nu mai avea nimic cu ce să-și ocupe mâinile, era obligată să se întoarcă spre el. El stătea așa cum și-l închipuise ea, curățase un semicerc de zăpadă proaspătă în jurul sabotului drept, stătea cu mâinile în buzunarele pantalonilor de lână în carouri, jacheta tricotată îi atârna largă și șleampătă